

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 30. april 2019
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Julie Christine Gade Mikkelsen
Sagsnr.: 2018-730-0266
Dok.: 980033

Notits om udenlandske erfaringer

1. Høring om øvrige EU-landes voldtægtsbestemmelse

Justitsministeriet anmodede i efteråret 2018 Danmarks repræsentant i Eurojust om at indhente oplysninger om, hvordan samtlige EU-landes lovgivning om voldtægt er udformet. Justitsministeriet har modtaget svar fra alle EU-lande på nær Cypern, Malta og Luxembourg.¹

Oplysningerne viser, at voldtægtsbestemmelsen i de fleste af de EU-lande, som Justitsministeriet har modtaget svar fra, i hovedtræk svarer til § 216 i den danske straffelov.² Det vil sige, at bestemmelsen er udformet ud fra et krav om, at der skal være anvendt ulovlige tvangsmidler (f.eks. vold, trusler om vold eller ulovlig tvang) i forbindelse med den seksuelle handling, og/eller et krav om, at der er sket udnyttelse af en person, som ikke er i stand til at modsætte sig handlingen.

Oplysningerne viser dog også, at en række EU-lande i modsætning til ovenstående har en voldtægtsbestemmelse, som er formuleret ud fra et krav om manglende samtykke, manglende frivillighed eller mod personens tydelige modsatte vilje til den seksuelle handling.³ I et enkelt af de hørte lande er voldtægt defineret som samleje ved vold eller trusler om vold, mens samleje uden samtykke er kriminaliseret i en selvstændig bestemmelse.⁴

¹ En samlet oversigt over voldtægtslovgivningen i EU fremgår af bilaget til notitsen.

² Bulgarien, Estland, Finland, Frankrig, Grækenland, Holland, Italien, Letland, Litauen, Polen, Portugal, Rumænien, Slovenien, Spanien, Tjekkiet, Ungarn og Østrig.

³ Belgien, Det Forenede Kongerige, Irland, Sverige og Tyskland.

⁴ Kroatien.

2. Detaljeret høring af udvalgte lande i Europa

Justitsministeriet iværksatte parallelt med høringen af Eurojust en særskilt og mere detaljeret høring af England, Island, Norge, Sverige og Tyskland, hvis lovgivning adskiller sig fra den danske voldtægtsbestemmelse (§ 216).

Formålet med høringen var at hente inspiration til, hvordan den danske bestemmelse vil kunne ændres. Justitsministeriet har modtaget oplysninger fra alle landene.

Oplysningerne er indhentet gennem de respektive landes ambassader via Udenrigsministeriet. Gennemgangen af de enkelte landes lovgivning nedenfor er endvidere suppleret af oplysninger, som Justitsministeriet i øvrigt har været i besiddelse af.

2.1. *England*

Det bemærkes indledningsvis, at den danske ambassade i London har været i kontakt med det engelske justitsministerium med henblik på indhentelse af oplysningerne. Justitsministeriet har endvidere været i kontakt med en procedureadvokat ("barrister") fra England, som har speciale i menneskeret, og som har omfattende erfaring med at føre sager om voldtægt både som forsvarer og anklager.

2.1.1. *Gældende ret*

Seksuelforbrydelser er kriminaliseret i The Sexual Offences Act 2003, som trådte i kraft den 1. maj 2004. Loven byggede på en omfattende gennemgang af reglerne om seksualforbrydelser og medførte en moderniseret, tidssvarende og styrket beskyttelse mod denne type overgreb.

Voldtægt er kriminaliseret i lovens § 1 og omfatter samleje samt oralsex. Strafbarheden er for det første betinget af, at forholdet er begået uden den forurettedes samtykke. Gerningspersonen må for det andet ikke med rimelighed tro, at den anden part (forurettede) har samtykket. Ved vurderingen af sidstnævnte betingelse skal alle relevante omstændigheder inddrages, herunder hvilke skridt gerningspersonen har taget for at fastslå, at den forurettede samtykkede til handlingen.

Samtykkebegrebet er defineret i lovens § 74 og gælder generelt for alle seksualforbrydelser i loven, som stiller krav om samtykke. Samtykke foreligger ifølge bestemmelsen, når en person vælger at acceptere handlingen, og personen har friheden og kapaciteten til at træffe et sådant valg. Det føl-

ger af retspraksis, at beviser, som relaterer sig til ”valget” og ”friheden til at træffe et sådant valg”, skal fortolkes ud fra en bred fælles forståelse.

I lovens § 75 opstilles endvidere en række bevisretlige formodningsregler for, hvornår samtykke efter § 74 anses for at være givet. Reglerne indebærer, at den forurettede ikke kan anses for at have samtykket, når en eller flere af en række nærmere opregnede omstændigheder foreligger, og gerningsmanden havde kendskab til omstændighederne. Det gælder bl.a., hvis der er anvendt vold eller trusler om vold umiddelbart før eller under den seksuelle handling, hvis den forurettede sov eller på anden måde var bevidstløs, eller hvis den forurettede uden samtykke har indtaget et stof, som kan forårsage, at den pågældende bliver bedøvet eller overmandet på tidspunktet for handlingen.

Endelig opstilles i lovens § 76 to afgørende formodningsregler for, hvornår det må have stået klart for gerningspersonen, at den forurettede ikke samtykkede. Det gælder for det første, hvis gerningspersonen bevidst har narret den forurettede om karakteren eller formålet med den seksuelle handling, eller hvis gerningspersonen bevidst har narret den forurettede til at samtykke til handlingen ved at imitere en person, som den forurettede kender personligt.

Det bemærkes, at den engelske voldtægtsbestemmelse allerede før 2003 var baseret på et krav om manglende samtykke, men at selve begrebet ”samtykke” (§ 74) først blev defineret i loven i 2003. The Sexual Offences Act 2003 udvidede desuden voldtægtsbestemmelsen til også at omfatte oral-penetration. Bestemmelsen fik derved et bredere anvendelsesområde.

Det engelske justitsministerium har henvist til, at den forurettedes tidligere seksuelle historik som udgangspunkt ikke kan anvendes som bevis i sager om seksualforbrydelser, jf. § 41 i the Youth Justice and Criminal Evidence Act 1999. Gerningspersonen er dermed afskåret fra at inddrage myter om voldtægt eller stereotypiske historier under sagen, herunder at forurettede er promiskuøs og dermed tilbøjelig til at engagere sig i en seksuel handling på et hvilket som helst tidspunkt.

Det engelske justitsministerium har endvidere henvist til, at den britiske anklagemyndighed, the Crown Prosecution Service (”CPS”), alene rejser tiltale i de tilfælde, hvor der antages at være tilstrækkelige beviser for, at den sigtede vil blive dømt for den pågældende overtrædelse. Det er endvidere en betingelse, at strafforfølgelse af den sigtede er i samfundets interesse.

I forbindelse med vurderingen af, om der skal rejses tiltale for voldtægt, vil CPS' juridiske vejledning om voldtægt og seksualforbrydelser, som bl.a. berører problematikken om samtykke, også blive inddraget.

2.1.2. Erfaringer med gældende ret

Det engelske justitsministerium har oplyst, at voldtægtslovgivningen ikke er blevet ændret siden indførelsen af the Sexual Offences Act 2003, og at den engelske regering ikke har planer herom.

Ifølge en artikel fra DR har the Sexual Offences Act 2003 betydet, at anmeldelserne er steget fra omkring 12.000 til knap 42.000, mens antallet af domfældelser de seneste ti år er steget med 48 pct.⁵ Det bemærkes, at den engelske voldtægtsbestemmelse allerede før 2003 byggede på et krav om samtykke.

En engelsk procedureadvokat ("barrister"), som Justitsministeriet har talt med, har henvist til, at en standard for registrering af nationale forbrydelser først blev introduceret i 2002/2003, og at der fra 2005-2013 var en stigning i antallet af anmeldte voldtægter på 173 pct. Der henvises dog også til, at der ikke kan drages en direkte parallel mellem lovændringen i 2003 og stigningen i antallet af anmeldelser, da stigningen skyldes en kombination af flere initiativer på området.

Domfældelsesprocenten i sager om voldtægt i England er på nuværende tidspunkt ca. 58 pct. Domfældelsesprocenten er altid blevet anset for at være meget lav, men der henvises dog til, at der heller ikke er taget hensyn til den præventive effekt og forskelle i måden, som oplysningerne er registreret på.

Endelig har den engelske procedureadvokat anført, at de største udfordringer forbundet med sager om voldtægt ikke skyldes lovgivningen, men beviserne. Der henvises til, at nye undersøgelser viser, at der er højere tilbøjelighed til at frifinde unge mænd end ældre mænd, og at en tredjedel af de personer, som bliver retsfulgt i sager om voldtægt, frifindes.

2.2. Norge

Det bemærkes indledningsvis, at den danske ambassade i Oslo har været i kontakt med det norske Justitsdepartement med henblik på indhentelse af oplysningerne.

⁵ <https://www.dr.dk/nyheder/udland/samtykke-foer-sex-hvordan-goer-man-lige-det>. Det fremgår ikke af artiklen, hvor de pågældende oplysninger stammer fra.

2.2.1. Gældende ret

Voldtægt er kriminaliseret i den norske straffelovs § 291 og straffer den, som 1) skaffer sig seksuel omgang ved vold eller truende adfærd, 2) har seksuel omgang med nogen, som er bevidstløs, eller af andre grunde er ude af stand til at modsætte sig handlingen, eller 3) ved vold eller truende adfærd får nogen til at have seksuel omgang med en anden, eller til at udføre handlinger, som svarer til seksuel omgang med sig selv.

Overtrædelse af den norske straffelovs § 291 straffes som udgangspunkt med fængsel indtil 10 år. Efter § 292 er strafferammen dog fængsel fra 3 år indtil 15 år, hvis der er tale om samleje (vaginalt, analt og oralt) eller indføring af genstande (vaginalt og analt), eller hvis gerningspersonen har fremkaldt en tilstand hos forurettede, som medfører, at vedkommende ikke kan modsætte sig handlingen, for at opnå seksuel omgang. Er gerningsmanden tidligere dømt for voldtægt, eller foreligger der grov voldtægt, er strafferammen fængsel indtil 21 år, jf. § 293.

Efter den norske straffelovs § 294 straffes endvidere groft uagtsom voldtægt. Strafferammen er fængsel indtil 6 år, som under skærpende omstændigheder kan stige til fængsel indtil 10 år.

Den norske straffelovs § 297 straffer endvidere den, som foretager en seksuel handling med nogen, som ikke har samtykket heri. Strafferammen for overtrædelse af denne bestemmelse er bøde eller fængsel indtil 1 år.

Endelig straffes efter § 299 med fængsel indtil 10 år den, som 1) har seksuel omgang med et barn under 14 år, 2) får et barn under 14 år til at udføre handlinger, som svarer til seksuel omgang med sig selv, eller 3) foretager en kvalificeret seksuel handling med et barn under 14 år.

2.2.2. Baggrunden for gældende ret

Bestemmelsen om uagtsom voldtægt blev indsat ved en ændring af den norske straffelov i 2000.

Lovændringen byggede på en betænkning fra den Norske Straffelovkommission, som blev nedsat i 1995.⁶ Flertallet i udvalget var imod den pågældende kriminalisering, mens et mindretal ønskede at kriminalisere henholdsvis groft og simpelt uagtsom voldtægt. Flertallet henviste bl.a. til, at det ikke var tilstrækkeligt at begrunde en kriminalisering af uagtsom

⁶ NOU 1997:23 Seksuallovbrudd

voldtægt med, at man derved kunne gøre det lettere at føre bevis for voldtægter, som i realiteten var forsætlige. Flertallet fandt heller ikke, at et modificeret skyldkrav i særlig grad ville afhjælpe bevisproblemerne. Endelig ville et uagtsomhedsansvar ifølge flertallet medføre en risiko for nedsubsumering, idet voldtægter, som i realiteten var forsætlige, kunne blive bedømt som uagtsomhedshandlinger, da det ville være lettere at bevise og begrunde. Ofrenes retsbeskyttelse kunne dermed blive svækket.⁷

Justitsdepartementet valgte imidlertid at kriminalisere groft uagtsom voldtægt. Departementet lagde bl.a. afgørende vægt på, at en kriminalisering af groft uagtsom voldtægt ville styrke retsværnet for voldtægts ofre, uden at det indebar nogen tilsvarende retssikkerhedsrisiko for gerningspersonen. Kriminaliseringen ville endvidere sende et klart signal om, at samfundet ikke accepterede denne type handlinger.

Justitsdepartementet erkendte, at det var vanskeligt at forudse, i hvilken udstrækning den foreslåede bestemmelse ville blive anvendt. Enhver groft uagtsom voldtægt var imidlertid efter departementets opfattelse én for meget, og straffebestemmelsen ville udfylde et behov, selv om antallet af nye domsfældelser formentlig ville være lavt.

Justitsdepartementet antog desuden ikke, at risikoen for nedsubsumering var særlig stor, og det blev derfor ikke tillagt særlig vægt i departementets vurdering. Departementet mente heller ikke, at kriminaliseringen af uagtsom voldtægt ville føre til et større fokus på forurettedes optræden end efter de daværende regler. Uagtsom voldtægt skulle dog betragtes som mindre strafværdig end forsætlig voldtægt, hvilket skulle afspejles i en lavere straffesamme.

Endelige lagde Justitsdepartementet stor vægt på, at en række repræsentanter for ofre – som havde en særlig indsigt i ofrenes situationer – ønskede en kriminalisering af uagtsom voldtægt.⁸

Den Norske Straffelovskommission foreslog i en betænkning fra 2002 om en ny norsk straffelov at ophæve bestemmelsen om groft uagtsom voldtægt.⁹ Bestemmelsen er imidlertid videreført med den nye norske straffelov (lov nr. 28 af 20. maj 2005).

2.2.3. Erfaringer med gældende ret

⁷ Straffelovrådets betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser, side 213-214

⁸ Ot.prp. nr. 28 (1999-2000), side 37-38

⁹ NOU 2002:4

Det fremgår af forarbejderne til kapitlet om seksualforbrydelser i den nye norske straffelov, at § 294 om groft uagtsom voldtægt kun havde været anvendt i et forholdsvis beskedent omfang. Bestemmelsen havde dog ifølge Justitsdepartementet haft en betydning, bl.a. i forbindelse med kvalificerede forhold, som lå tæt op ad forsætlig voldtægt. Det var endvidere departementets opfattelse, at hvis man ikke videreførte bestemmelsen, ville man udelukke alvorlige integritetskrænkelser fra strafansvar, hvilket ville harmonere dårligt med de værdier, som straffelovgivningen skulle beskytte. En ophævelse af § 294 ville dermed kunne få en uønsket og uheldig signaleffekt.¹⁰

Justitsdepartementet udtalte endvidere, at den begrænsede brug af bestemmelsen ikke gav nogen entydig information om dens værdi eller betydning. Departementet satte dog spørgsmålstegn ved, om bestemmelsen blev anvendt for lidt. Det fremgik heller ikke af retspraksis, i hvilken grad anklagemyndigheden eller domstolene systematisk vurdererede subsidiær tiltale/domfældelse for groft uagtsom voldtægt ved frifindelse for forsætlig voldtægt.¹¹

Det danske Straffelovråd henviser i betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser til artiklen ”Voldtektslovgivning på ville veier? – Straffelovens § 192”. I artiklen behandles spørgsmålet om, hvorvidt ændringen af den norske straffelov i 2000, herunder særligt kriminaliseringen af groft uagtsom voldtægt, har betydet, at der er sket flere domfældelser for voldtægt. Artiklen bygger på statistisk materiale fra 1997 til 2007 om antallet af anmeldelser og domfældelser for voldtægt i Norge.

Det konkluderes i artiklen, at der ikke er sket nogen stigning i antallet af domfældelser i forhold til antallet af anmeldelser.

Det konkluderes endvidere, at de statistiske oplysninger indikerer, at en nedsubsumering i form af, at egentlige forsætlige voldtægter i stedet er blevet klassificeret som groft uagtsomme, finder sted. Det er i den forbindelse forudsat, at der hvert år er en nogenlunde fast procentdel af de anmeldte forhold, der udgør reelle forsætlige voldtægter.

Der er endvidere en meget lille sandsynlighed for, at de gerningspersoner, som dømmes for groft uagtsom voldtægt, ville være blevet frifundet for forsætlig voldtægt efter retstilstanden i Norge før år 2000.

¹⁰ Ot.prp nr. 22 (2008-2009), side 231ff.

¹¹ Ot.prp nr. 22 (2008-2009), side 235ff.

Det konkluderes afslutningsvis i artiklen, at groft uagtsom voldtægt ikke bør afkriminaliseres, blot fordi kriminaliseringen har ikke ført til flere domfældelser for voldtægt. Groft uagtsom voldtægt findes således i sig selv at være en krænkelse af den seksuelle integritet, som bør være belagt med straf.¹²

2.2.4. Overvejelser om samtykkebaseret lovgivning

De norske myndigheder har ad flere omgange overvejet, hvorledes den norske voldtægtsbestemmelse skulle udformes, herunder om manglende samtykke skulle indgå direkte i bestemmelsen.

Justitsdepartementet har tidligere henvist til, at det var tvivlsomt, om en bestemmelse om seksuel omgang uden samtykke ville være særlig praktisk, *at* det kunne være vanskeligt at føre bevis for manglende samtykke, *at* et samtykkekrav ville kunne føre til et større fokus på offerets adfærd og udtryk for modstand, og *at* ingen af de nordiske lande på daværende tidspunkt havde en sådan regel.¹³

Det norske justitsdepartement har senest i 2013 vurderet, om manglende samtykke burde have en mere central plads i bestemmelsen om voldtægt. Justitsdepartementet oplyste i den forbindelse, at det afgørende måtte være, at alle tilfælde af ufrivillig seksuel omgang dækkes af straffelovgivningen, som skal give et reelt og effektivt værn mod ufrivillig seksuel kontakt. Det betyder imidlertid ikke, at alle tilfælde af ufrivillig seksuel kontakt skal klassificeres som voldtægt, eller at voldtægtsbestemmelsen bør udformes lovteknisk på en sådan måde, at manglende frivillighed er en eksplicit betingelse for strafansvar.¹⁴

Det centrale for Justitsdepartementets vurdering af spørgsmålet var således, om der var tilfælde af ufrivillig seksuel omgang, som ikke var dækket af de gældende bestemmelser i den norske straffelov. Der blev i den forbindelse henvist til, at al seksuel kontakt skal være frivillig, hvilket også er lagt til grund i de gældende bestemmelser, som beskriver omstændigheder, som fører til, at seksuel omgang er ufrivillig eller udelukker samtykke. Diskussionen om voldtægtsbestemmelsen måtte således ikke give indtryk af, at værnet mod voldtægt eller andre seksuelle overgreb er svagere, end det er.

¹² Straffelovrådets betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser, side 217-219

¹³ Høringsnotat om endringer i straffeloven 1902 og straffeloven 2005 (personforfølgelse, voldtekt og andre seksuelle overgreb, formidling av prostitusjon, forberedelse til tvangsekteskap, foreldelsesregler mv.), februar 2013, side 27-29

¹⁴ Høringsnotat om endringer i straffeloven 1902 og straffeloven 2005 (personforfølgelse, voldtekt og andre seksuelle overgreb, formidling av prostitusjon, forberedelse til tvangsekteskap, foreldelsesregler mv.), februar 2013, side 31-35

Departementet var endvidere skeptisk overfor at gøre manglende frivillighed eller samtykke til den centrale betingelse for strafansvar. Justitsdepartementet henviste i den forbindelse til de tidligere overvejelser, som fremhævede, at en samtykkebaseret lovgivning kunne føre til øget fokus på og bevisførelse om forurettedes optræden, som kunne svække værnet mod voldtægt eller gøre processen mere belastende for den forurettede.

Derfor var det også Justitsdepartementets opfattelse, at hvis der var et behov for at ændre voldtægtsbestemmelsen for at favne flere tilfælde af ufri-villig seksuel omgang, burde det gøres ved at tilføje en ekstra bestemmelse til den nuværende. En sådan bestemmelse skulle ramme den, der på anden måde har seksuel omgang med nogen, som har ikke samtykket til det, dvs. en ”restkategori”.

Justitsdepartementets overvejelser blev efterfølgende sendt i offentlig høring hos relevant aktører. Justitsdepartementet valgte at afvise forslaget i 2014-2015, da det rejste principielle spørgsmål, som Justitsdepartementet ønskede at vende tilbage om ved en senere lejlighed.¹⁵

2.3. Sverige

Det bemærkes indledningsvis, at ambassaden i Stockholm har været i kontakt med det svenske justitsministerium og Brotsförebyggerrådet med henblik på indhentelse af oplysninger.

2.3.1. Gældende ret

Seksuualforbrydelser er kriminaliseret i kapitel 6 i den svenske straffelov. Efter § 1 straffes for voldtægt den, som gennemfører et samleje eller en tilsvarende seksuel handling med en person, som ikke deltager frivilligt. Det fremgår, at frivilligheden kan være kommet til udtryk gennem ord, handling eller på anden vis.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at det vil bero på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, om deltagelsen var frivillig. Forskellige former for manifestation af samtykket vil få en central betydning for vurderingen af frivilligheden, ligesom for vurderingen af gerningspersonens for-sæt. Udgangspunktet er dog, at den person, som udfører en seksuel handling med en anden, har et ansvar for at forvisse sig om, at den anden person ønsker at deltage. Dette er en konsekvens af, at seksuelle handlinger mod andres vilje er et indgreb i integritetssfæren og en krænkelse af den forurette-

¹⁵ Prop 42 L (2015-2016), side 8.

des selvbestemmelse inden for et område, som er centralt for den enkeltes opfattelse af værdighed.

Hvis en person ønsker at have samleje med en person, der er passiv eller sender tvetydige signaler, må vedkommende afklare, om den anden person ønsker det. Det gælder ikke kun i den indledende del af den seksuelle handling, men i hele den periode, som den seksuelle handling er i gang.

I forbindelse med bedømmelsen af spørgsmålet om, hvorvidt frivillighed foreligger eller ej i en konkret sag, vil domstolene skulle foretage en vurdering af parternes handlinger, og hvad som i øvrigt fremkommer om den pågældende situation. En sådan vurdering blev dog ifølge den svenske regering allerede foretaget efter den daværende bestemmelse, når en gerningsperson gjorde indsigelser mod, at et samleje var gennemført uden samtykke.

Det anføres endvidere, at hvad der med rimelighed kan kræves af gerningspersonen for, at den pågældende kunne forlade sig på, at den anden person deltog frivilligt, bør afhænge af situationen i sin helhed, dog med særlig vægt på om frivilligheden er kommet til udtryk gennem ord, handlinger eller på anden måde.¹⁶

Den svenske voldtægtsbestemmelse opregner en række tilfælde, hvor en person aldrig kan anses for at have deltaget frivilligt i et samleje eller en tilsvarende seksuel handling. Det gælder, *hvis* deltagelsen var en konsekvens af misbrug, vold eller trusler, *hvis* gerningspersonen på utilbørlig vis udnyttede, at forurettede befinder sig en særlig udsat situation, eller *hvis* gerningspersonen på alvorlig vis har misbrugt, at forurettede var i et afhængighedsforhold til vedkommende.

Efter § 1 a straffes endvidere den, som begår en handling efter § 1, og som handler groft uagtsomt i relation til, om den anden person deltager frivilligt.

Som det fremgår af bestemmelsen, sigter den på gerningspersonens tilregnelser i forhold til frivilligheden hos den anden person. Ifølge forarbejderne til bestemmelsen kan den f.eks. finde anvendelse i situationer, hvor gerningspersonen kunne have gjort noget for at sikre sig, at den anden person deltog frivilligt, og hvor vedkommende burde have gjort dette.¹⁷

2.3.2. Baggrunden for gældende ret

¹⁶ Prop. 2017/18:177, side 28-36

¹⁷ Prop. 2017/18:177, side 45-49

Den nuværende ordlyd af den svenske voldtægtsbestemmelse trådte i kraft den 1. juli 2018. Bestemmelsen var hidtil formuleret ud fra et krav om, at samlejet skulle være begået ved vold, trusler eller udnyttelse.

De svenske myndigheder har oplyst, at baggrunden for den nye voldtægtslovgivning var, at man ønskede at rubricere flere gerninger som voldtægt og samtidig sikre alle menneskers seksuelle integritet. Dette skulle bl.a. ses i kontekst af en stigning i antallet af seksualforbrydelser i Sverige de seneste 10 år, hvor særligt yngre kvinder har været udsat. Samtidig var #MeToo-bewægelsen med til at sætte fokus på seksuelle overgreb, hvilket skabte en større offentlig debat om emnet.

Disse faktorer bidrog til at skabe politisk medvind for at reformere den tidligere voldtægtslovgivning. Det var den svenske regerings forhåbning, at man kunne vende den negative udvikling i Sverige og øge bevidstheden om håndtering af seksuelle overgreb. Det var endvidere forventningen, at den nye voldtægtslovgivning ville øge beskyttelsen af ofre for seksuelle overgreb og forbrydelser, særligt børn, ligesom man forventede, at det ville blive lettere at fælde dom i voldtægtssager, hvor der ikke er anvendt trusler eller vold.

De svenske myndigheder har endvidere oplyst, at baggrunden for kriminaliseringen af uagtsom voldtægt særligt var hensynet til beskyttelse af børn. Udvidelsen var dog ifølge justitsministeren også vigtig for, at politiet og anklagemyndigheden fik de rigtige redskaber til at retsforfølge personer, som har samleje eller anden seksuel omgang med en person mod dennes vilje.

Det var endvidere den svenske regerings opfattelse, at uagtsomme handlinger kunne være meget alvorlige og forårsage væsentlig skade. En kriminalisering af groft uagtsom voldtægt kunne således også få betydning i praksis i forhold til at modvirke uønsket adfærd i samfundet.

Regeringen fandt ikke, at risikoen for nedsubsumering var særlig stor, og det burde således ikke være afgørende for, at en sådan regulering ikke skulle indføres. Endelig fandt regeringen det naturligt også at tage stilling til, hvad der kræves i form af gerningspersonens personlige ansvar i forbindelse med indførelsen af den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse.¹⁸

De svenske myndigheder har oplyst, at flere jurister har været bekymret for, at den nye voldtægtslovgivning alene ville være et slag i luften, hvis der ikke

¹⁸ Prop. 2017/18:177, side 23

blev fulgt op med flere ressourcer til det svenske politi, som i forvejen er hårdt belagt i forhold til opklaring af seksualforbrydelser.

Lagrådet, som består af højesteretsdommere, og som gransker nye lovfor-slag, kritiserede desuden i januar 2018 lovforslaget for ikke at leve op til kravet om forudsigelig. Det skyldtes, at der ifølge Lagrådet blev indført en helt ny kriminel handling med et ubestemt indhold, og at det ikke var til at forudse i lovteksten, hvilke handlinger som fremover ville være strafbare, hvis de ikke var omfattet af de opregnede tilfælde (vold, tvang mv.). Græn-sen mellem frivillighed og ufrivillighed ville derfor i vid udstrækning blive bestemt af omstændighederne i den enkelte sag, og vurderingen ville af-hænge af den enkelte dommers normative mening om, hvorvidt en seksuel handling var frivillig eller ej. Lagrådet fandt desuden ikke, at der var et ret-ligt behov for ændringen, da de fleste ufrivillige handlinger allerede var strafbare efter den daværende bestemmelse.¹⁹

Derudover er den nye voldtægtslovgivning blevet kritiseret for at fokusere mere på en normændring og signaleffekten af et samtykkekrav, end konkret at sørge for at flere voldtægtssager bliver efterforsket, opklaret og afgjort ved en domstol.

2.3.3. Overvejelser om betegnelsen "samtykke" og "voldtægt"

Den svenske regering fandt det ikke hensigtsmæssigt at anvende begrebet "samtykke" i bestemmelsen om voldtægt og seksuelt misbrug. Det skyldtes primært, at "samtykke" efter den svenske straffelovs kapitel 24, § 7, ud-gjorde en ansvarsfrihedsregel, som ikke var fuldstændig i overensstemmelse med, hvordan begrebet "samtykke" skulle forstås i kontekst af seksuelle overgreb.

Regeringen fandt derimod, at begrebet "frivillighed" havde en neutral be-tydning, som både kunne omfatte aktivitet og passivitet. Der var dog grund til at overveje, om lovteksten også nærmere skulle opregne, hvad der skulle betragtes som frivillig deltagelse i en seksuel handling på grund af den kri-tik, som særligt Lagrådet havde rettet af lovens manglende forudsigelighed.

På den baggrund blev det i lovteksten tilføjet, at frivilligheden skal være kommet til udtryk gennem ord, handling eller på anden vis, men det var ikke muligt at angive en nærmere juridisk definition for "frivillig deltagelse". Re-

¹⁹<http://www.lagradet.se/yttranden/En%20ny%20sexualbrottslagstiftning%20byggd%20pa%20frivillighet.pdf>

geringen mente dog, at voldtægtsbestemmelsen med den foreslåede tilføjelse levede op til kravet om forudsigelighed.²⁰

Det bemærkes, at den svenske regering som konsekvens af indførelsen af den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse endvidere overvejede, om den svenske straffelov fortsat skulle operere med begrebet ”voldtægt”. Der blev i den forbindelse henvist til, at både sproglige og normative hensyn talte for bl.a. at ændre betegnelsen voldtægt.

Efter den svenske regerings opfattelse omfattede voldtægtsbestemmelsen i forvejen langt mere end handlinger, som var begået ved vold. Flere myndigheder havde desuden anført, at ordet ”voldtægt” historisk set var forbeholdt den alvorligste seksuelle overtrædelse, og at denne havde en klar betydning og mening i offentligheden, som ikke nødvendigvis var baseret på de krav, som fremgik af loven.

Den svenske regering fandt, at det, som talte afgørende for at bevare betegnelsen ”voldtægt”, var den klare signalværdi, som begrebet havde, og som indikerede overtrædelsens alvor. En udskiftning til betegnelsen ”seksuelt overgreb” kunne have den konsekvens, at gerningen ville blive opfattet som mindre alvorlig. Regeringen fandt derfor, at betegnelsen ”voldtægt” burde bevares.²¹

2.3.4. Erfaringer med gældende ret

De svenske myndigheder har oplyst, at det er for tidligt at konkludere på den nye voldtægtslovgivning, som trådte i kraft den 1. juli 2018.

Myndighederne har dog henvist til, at det er muligt, at der vil fremkomme en større offentlig debat om uagtsomhedsansvaret i voldtægtslovgivningen, når der foreligger statistik over de faktiske konsekvenser.

Det bemærkes, at Sveriges Radio har gennemgået 20 voldtægtssager, som er begået efter den 1. juli 2018 og derfor er behandlet efter den nye voldtægtslovgivning.

Gennemgangen viser ifølge Sveriges Radio, at der i de fleste domfældelser også ville være blevet dømt for voldtægt efter den gamle lovgivning, men at den nye lovgivning har haft en afgørende indflydelse på dommen i fire sager. En af sagerne vedrørte en mand, som blev idømt et års fængsel for

²⁰ Prop. 2017/18: 177, side 30-31

²¹ Prop. 2017/18:177, side 25-26

groft uagtsom voldtægt. I de øvrige sager blev mænd idømt to års fængsel for voldtægt, da de ikke havde forsikret sig om kvindens samtykke. Det bemærkes, at mindst en af de fire domme ifølge Sveriges Radio er anket.²²

2.4. Tyskland

Det bemærkes indledningsvis, at den danske ambassade i Berlin har været i kontakt med det tyske justitsministerium med henblik på indhentelse af oplysninger.

2.4.1. Gældende ret

Voldtægt er strafbart efter den tyske straffelovs § 177, afsnit 1, og straffer den, som imod en andens tydelige (ty.: erkennbare) vilje foretager en seksuel handling med denne person, eller får denne person til at indgå i en seksuel handling, eller fremkalder, at denne person indgår i en seksuel handling med en tredjeperson. Strafferammen er fængsel fra 6 måneder indtil 5 år.

De tyske myndigheder har oplyst, at det er strafbart, hvis en seksuel handling foretages imod en anden person tydelige vilje ("nej-betyder-nej-løsning"). Den anden person skal således udtrykkeligt have gjort klart, at vedkommende afviser den seksuelle handling. Afvisningen kan enten udtrykkes ved erklæring ("nej") eller opstå ud fra omstændighederne (f.eks. ved gråd eller skrig).

Efter straffelovens § 177, afsnit 2, kan der endvidere straffes i tilfælde, hvor offeret ikke er i stand til at danne sig en modstridende vilje eller at udtrykke denne (f.eks. ved sygdom eller alkoholpåvirkning), eller hvis en sådan modstridende vilje ikke på rimelig vis kan forlanges af offeret (f.eks. ved trusler om et mærkbart onde).

Straffen er fængsel i mindst et år, hvis gerningspersonen anvender vold eller trusler om vold eller udnytter, at forurettede er i et afhængighedsforhold til gerningspersonen.

I særligt alvorlige tilfælde er straffen fængsel i ikke mindre end to år. Særligt alvorlige tilfælde foreligger, hvis der er tale om handlinger, som er særligt krænkende, herunder hvis der anvendes penetration, eller hvis handlingen er begået af mere end én person.

²² <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7084923>

Hvis der anvendes eller besiddes våben eller andre farlige redskaber, eller hvis den forurettede er i risiko for at lide alvorlig skade, er straffen fængsel i mindst 3 år, jf. § 177, afsnit 7. Straffen er fængsel i mindst fem år, hvis der er anvendt våben eller andre farlige redskaber i begyndelsen af den seksuelle handling, eller hvis gerningspersonen fysisk misbruger den forurettede under handlingen, eller i forbindelse med handlingen bringer den forurettede i risiko for at miste livet, jf. § 177, afsnit 8.

2.4.2. Baggrunden for gældende ret

Den tyske straffelovs § 277, afsnit 1, blev ændret i 2016 i forbindelse med den 50. ændring af straffelovgivningen. Ændringen trådte i kraft den 10. november 2016.

De tyske myndigheder har oplyst, at den ændrede bestemmelse skulle forbedre beskyttelsen af den seksuelle selvbestemmelse. Ofrets vilje skulle derfor stå i centrum for den strafferetlige beskyttelse frem for, at strafbarheden skulle være nødvendiggjort af, at gerningspersonen overvandt offerets modsatte vilje gennem tvang (vold eller trusler om vold). Det skulle allerede være tilstrækkeligt, at den skyldige sætter sig ud over offerets tydelige modsatte vilje ("nej-betyder-nej-løsning"). Når gerningspersonen ved den seksuelle handling sætter sig ud over offerets betydelige modsatte vilje, overtræder den skyldige allerede her offerets ret til seksuel selvbestemmelse, hvilket er helt uafhængigt af, om offeret forsvarer sig eller ej.

Ændringen havde tillige til formål at implementere artikel 26 i Istanbulkonventionen.

2.4.3. Erfaringer med lovgivningen

Da lovændringen trådte i kraft den 10. november 2016, foreligger der ikke oplysninger om, hvorvidt bestemmelsen har medført en ændring i praksis, eller om der er udfordringer forbundet med anvendelsen af bestemmelsen.

De tyske myndigheder har dog oplyst, at de første erfaringer viser, at praksis i forbindelse med de nye bestemmelser fungerer godt, og at der ikke er kendskab til større udfordringer.

2.5. Island

Det bemærkes indledningsvis, at den danske ambassade i Reykjavik har været i kontakt med det islandske justitsministerium med henblik på indhentelse af oplysninger.

2.5.1. Gældende ret

Efter den islandske straffelovs § 194 straffes for voldtægt den, som har samleje eller en anden seksuel handling med en person uden dennes samtykke. Overtrædelse straffes med fængsel i mindst 1 år og højst 16 år.

Samtykke er alene gyldigt, hvis det er givet som følge af den pågældendes egen frie vilje. Et samtykke kan ikke anses for at være givet, hvis der er anvendt vold (herunder frihedsberøvelse, anvendelse af stoffer eller lignende), trusler eller anden ulovlig tvang. For voldtægt straffes også den, der tilsniger sig samleje, den, som udnytter en andens sindssygdom eller mentale handicap, og den, der udnytter, at den pågældende ikke er i stand til at modsætte sig handlingen.

De islandske myndigheder har oplyst, at begrebet samtykke ikke er nærmere defineret i hverken loven eller i forarbejderne, herunder om et samtykke kan være givet både direkte, indirekte, verbalt eller non-verbalt. Baggrunden herfor var, at man ikke ønskede at udelukke visse former for samtykke eller at gøre bestemmelsen for snæver.

2.5.2. Baggrunden for gældende ret

Det islandske parlament vedtog den 23. marts 2018 en ændring af den islandske straffelovs § 194, som indebar, at kravet om samtykke blev tilføjet direkte i lovteksten. Loven trådte i kraft umiddelbart efter. Det bemærkes, at lovforslaget blev fremsat af fem forskellige politiske partier, som ikke var en del af regeringen.

Kritikken af lovforslaget koncentrerede sig primært om den manglende definition af samtykkebegrebet. Der har ikke været rejst væsentlig kritik af den ændrede bestemmelse, siden loven blev vedtaget den 23. marts 2018.

2.5.3. Erfaringer med lovgivningen

De islandske myndigheder har henvist til, at det er den generelle opfattelse, at indførelsen af en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse i Island ikke substantielt har ændret den juridiske definition af voldtægt, men at betingelserne for voldtægt nu er beskrevet klarere i selve lovteksten. Der henvises i den forbindelse til, at samtykke altid har været en grundlæggende betingelse i sager om seksuelle krænkelser, herunder voldtægt, hvilket fortsat gør sig gældende.

De islandske myndigheder har endvidere oplyst, at der – i hvert fald ikke indtil videre – har været nogle mærkbare ændringer i retspraksis. Det under-

streges dog, at ændringen af § 194 fortsat er ny, og at den derfor ikke er blevet evalueret. Det anføres, at en potentiel udfordring ved den nye voldtægtsbestemmelse kan være den manglende definition af begrebet samtykke, men at der ikke indtil videre har vist sig at være problemer forbundet med dette.

2.5.4. Overvejelser om uagtsom voldtægt

Uagtsom voldtægt er ikke kriminaliseret efter islandsk ret. Det blev dog i 2007 overvejet at indføre en sådan bestemmelse i forbindelse med en ændring af den islandske straffelov. Forslaget blev afvist af både juridiske og praktiske grunde, og der er ikke planer om at genoverveje spørgsmålet.

Bilag

Oversigt over øvrige EU-landes lovgivning om voldtægt

Land	Ordlyd
Belgien	Belgian Criminal Code

	Article 375 Rape consists of any act of sexual penetration, of whatever sort and means, committed on a person who did not consent. There is no consent when the action was forced by means of violence, coercion, treats, surprise or trick, and neither when the act was made possible because of the victim's physical or mental disability. Any person who commits the offence of rape is punished with imprisonment of five to ten years. If the offence is committed on a minor above the age of 16, then the offender is punished with imprisonment of ten to fifteen years. If the offence is committed on the person of a child above the age of 14 and below the age of 16, then the offender is punished with imprisonment of fifteen to twenty years. Concerned a rape with violence is every act of sexual penetration, whatever the sort and means, which is committed on a person of a child which has not reached the full age of 14 years. In that case the punishment consists of an imprisonment of fifteen to twenty years. The punishment consists of an imprisonment of twenty to thirty years if the child has not reached the full age of ten years.
Bulgarien	Section VIII <i>Debauchery</i> Article 152 (1) A person who has sexual intercourse with a person of the female sex: 1. who is deprived of the possibility of self-defence, and without her consent; 2. by compelling her thereto by force or threat; 3. by reducing her to a state of helplessness shall be punished for rape by imprisonment for two to eight years shall be punished for rape by imprisonment for two to eight years. (2) For rape the punishment shall be imprisonment for three to ten years: 1. if the raped woman has not completed eighteen years of age; 2. if she is a relative of descending line; 3. if it was committed for a second time. (3) For rape the punishment shall be imprisonment for three to fifteen years: 1. if it has been performed by two or more persons; 2. if medium bodily injury has been caused; 3. if an attempt at suicide has followed; 4. if it has been committed in view of forceful involvement in further acts of debauchery or prostitution; 5. if it constitutes a case of dangerous recidivism. (4) The punishment for rape shall be of ten to twenty years, where: 1. the victim has not turned fourteen years of age;

	2. severe bodily injury has been caused; 3. suicide has ensued; 4. it qualifies as a particularly serious case.
Cyprn	-
England og Wales	Sexual Offences Act 2003 Section 1 <i>Rape</i> (1) A person (A) commits an offence if— (a) he intentionally penetrates the vagina, anus or mouth of another person (B) with his penis, (b) B does not consent to the penetration, and (c) A does not reasonably believe that B consents. (2) Whether a belief is reasonable is to be determined having regard to all the circumstances, including any steps A has taken to ascertain whether B consents. (3) Sections 75 and 76 apply to an offence under this section. (4) A person guilty of an offence under this section is liable, on conviction on indictment, to imprisonment for life. Section 2 <i>Assault by penetration</i> (1) A person (A) commits an offence if— (a) he intentionally penetrates the vagina or anus of another person (B) with a part of his body or anything else, (b) the penetration is sexual, (c) B does not consent to the penetration, and (d) A does not reasonably believe that B consents. (2) Whether a belief is reasonable is to be determined having regard to all the circumstances, including any steps A has taken to ascertain whether B consents. (3) Sections 75 and 76 apply to an offence under this section. (4) A person guilty of an offence under this section is liable, on conviction on indictment, to imprisonment for life.
Estland	Division 7 <i>Offences against Sexual Self-determination</i> § 141 <i>Rape</i> (1) Sexual intercourse or commission of another act of sexual nature with a person against his or her will by using force or taking advantage of a situation in which the person is not capable of initiating resistance or comprehending the situation is punishable by one to five years' imprisonment. (2) The same act:

	1) if committed against a person of less than eighteen years of age; 2) if committed by a group; 3) serious damage is thereby caused to the health of the victim; 4) it causes the death of the victim; 5) it leads the victim to suicide or a suicide attempt; or 6) it was committed by a person who has previously committed a criminal offence provided in this Division, is punishable by six to fifteen years' imprisonment. (3) The same act, if committed by a legal person, is punishable by a pecuniary punishment. (4) For criminal offence provided for in clause (2) 1) of this section, the court may impose extended confiscation of assets or property acquired by the criminal offence pursuant to the provisions of § 832 of this Code.
Finland	Chapter 20 <i>Sex offences (563/1998)</i> Section 1 <i>Rape (509/2014)</i> (1) A person who forces another into sexual intercourse by the use or threat of violence directed against the person shall be sentenced for rape to imprisonment for at least one year and at most six years. (2) Also a person who, by taking advantage of the fact that another person, due to unconsciousness, illness, disability, state of fear or other state of helplessness, is unable to defend himself or herself or to formulate or express his or her will, has sexual intercourse with him or her, shall be sentenced for rape. (3) If the rape, taking into consideration the pettiness of the threat or the other circumstances connected with the offence, is less serious when considered as a whole than the acts referred to in subsections 1 or 2, the offender shall be sentenced to imprisonment for at least four months and at most four years. A person who forces another into sexual intercourse through other than the threat referred to in subparagraph 1 shall be sentenced in a similar manner. What is provided above in this subparagraph does not apply if violence has been used in the rape. (4) An attempt is punishable. Section 2 <i>Aggravated rape (509/2014)</i> (1) If, in the rape, (1) grievous bodily injury, serious illness or a state of mortal danger is caused to another,

	(2) the offence is committed by several people, or especially marked mental or physical suffering is caused, (3) the victim is a child below the age of eighteen years, (4) the offence is committed in a particularly brutal, cruel or humiliating manner, or (4) a firearm, edged weapon or other lethal instrument is used or a threat of other serious violence is made, and the rape is aggravated also when assessed as a whole, the offender shall be sentenced for aggravated rape to imprisonment for at least two years and at most ten years. (2) An attempt is punishable. [section 3 has been repealed; 509/2014].
Frankrig	The French penal Code Section III <i>Sexual aggressions – common provisions</i> Article 222-23 Any act of sexual penetration, whatever its nature, committed against another person by violence, constraint, threat or surprise, is rape. Rape is punished by fifteen years' criminal imprisonment.
Grækenland	The Greek Penal Code Article 336 <i>Rape</i> 1. Whoever, through physical violence or threat of grave and imminent danger, coerces another person into sexual intercourse, any other lascivious act, or the tolerance of such an act, shall be punished with incarceration. 2. If the act of the previous paragraph has been committed by two or more perpetrators acting jointly, incarceration of at least ten years shall be imposed.
Irland	Criminal law (Rape) Act 1981 Section 1 (1) In this Act— “a rape offence” means any of the following, namely, rape, attempted rape, aiding, abetting, counselling and procuring rape or attempted rape, and incitement to rape; “complainant” means a woman in relation to whom a rape offence is alleged to have been committed. (2) In this Act references to sexual intercourse shall be construed as references to carnal knowledge as defined in section 63 of the Offences against the Person Act, 1861, so far as it relates to natural intercourse (under which such intercourse is deemed complete on proof of penetration only). (3) In this Act “man” and “woman” include respectively a male and a female person of any age; but this does not affect

	any rule of law by virtue of which a male person is treated by reason of his age as being incapable of committing an offence of any particular kind. Section 2 (1) A man commits rape if — (a) he has unlawful sexual intercourse with a woman who at the time of the intercourse does not consent to it, and (b) at that time he knows that she does not consent to the intercourse or he is reckless as to whether she does or does not consent to it, and references to rape in this Act and any other enactment shall be construed accordingly. (2) It is hereby declared that if at a trial for a rape offence the jury has to consider whether a man believed that a woman was consenting to sexual intercourse, the presence or absence of reasonable grounds for such a belief is a matter to which the jury is to have regard, in conjunction with any other relevant matters, in considering whether he so believed. Criminal Law (Rape) (Amendment) Act 1990 Section 4 (1) In this Act “rape under section 4 ” means a sexual assault that includes— (a) penetration (however slight) of the anus or mouth by the penis, or (b) penetration (however slight) of the vagina by any object held or manipulated by another person. (2) A person guilty of rape under section 4 shall be liable on conviction on indictment to imprisonment for life. (3) Rape under section 4 shall be a felony.
Italien	Article 609 bis c.c. <i>Sexual violence</i> Any person who, by violence or threats or by abuse of authority, forces an individual to perform or undergo sexual acts is punishable by imprisonment from five to ten years. The same penalty is applicable to whom induces someone to perform or undergo sexual acts abusing of a person's physical or mental condition of inferiority. In minor cases the penalty is reduced till an extent not exceeding two thirds.
Kroatien	Title XVI <i>Criminal offences against sexual freedom</i> Article 152 <i>Non-Consensual Sexual Intercourse</i> (1) Whoever engages in sexual intercourse or performs a sexual act equated with sexual intercourse with another person without this person's consent, or whoever induces an-

	other person to engage without his/her consent in sexual intercourse or to perform, without his/her consent, a sexual act equated with sexual intercourse with a third party or to perform without his/her consent a sexual act equated with sexual intercourse upon himself/herself shall be sentenced to imprisonment for a term of between six months and five years. (2) A perpetrator who is avoidably mistaken as to the existence of consent referred to in paragraph 1 of this Article shall be sentenced to imprisonment for a term of up to three years. (3) Consent referred to in paragraph 1 of this Article shall exist if the person decided of his/her own free will to engage in sexual intercourse or perform a sexual act equated with sexual intercourse and was capable of making and expressing such a decision. It shall be deemed that no such consent exists in particular if the sexual intercourse or the sexual act equated with sexual intercourse was performed by the use of force or threats or fraud, by abusing one's position towards a person who is in a situation of dependence with respect to the perpetrator, by exploiting a person's condition due to which the person was unable to express his/her refusal or if it is performed against a person unlawfully deprived of liberty. Article 153 <i>Rape</i> (1) Whoever commits the offence referred to in Article 152, paragraph 1, of this Act by the use of force or threats of an imminent attack on the life or limb of the raped or other person shall be sentenced to imprisonment for a term of between one and ten years. (2) A perpetrator who is avoidably mistaken as to the existence of consent referred to in paragraph 1 of this Article shall be sentenced to imprisonment for a term of between six months and five years.
Letland	The Criminal Law of Latvia Chapter XVI <i>Criminal Offences against Morality and Gender</i> <i>Inviolability</i> Section 159 <i>Rape</i> (1) For a person who commits an act of sexual intercourse taking advantage of the state of helplessness of a victim or an act of sexual intercourse against the will of the victim by means of violence, threats or using trust, authority or exerting other influence over the victim (rape), the applicable punishment is deprivation of liberty for a period of four and up to ten years and with probationary supervision for a period up to five years.

	(2) For a person who commits rape where commission is by a group of persons, or who commits rape of a minor, the applicable punishment is a life imprisonment or deprivation of liberty for a period of five years and up to twenty years and with probationary supervision for a period up to five years. (3) For a person who commits rape, if serious consequences have been caused thereby, or commits rape of such person who has not attained the age of sixteen years, the applicable punishment is a life imprisonment or deprivation of liberty for a period of ten years and up to twenty years and with probationary supervision for a period up to five years.
Litauen	Criminal Code of Lithuania Article 149 <i>Rape</i> 1. A person who has sexual intercourse with a person against his will by using physical violence or threatening the immediate use thereof or by otherwise depriving of a possibility of resistance or by taking advantage of the helpless state of the victim shall be punished by a custodial sentence for a term of up to seven years. 2. A person who rapes another person with a group of accomplices shall be punished by a custodial sentence for a term of up to ten years. 3. A person who rapes a minor shall be punished by a custodial sentence for a term of three up to ten years. 4. A person who raped a young child shall be punished by a custodial sentence for a term of five up to fifteen years. 5. A person shall be held liable for the act provided for in paragraph 1 of this Article only under a complaint filed by the victim or a statement by the legal representative thereof or at the prosecutor's request or when the pre-trial investigation is initiated upon establishing signs of domestic violence. 6. A legal entity shall also be held liable for an act provided for in paragraphs 3 and 4 of this Article.
Luxembourg	-
Malta	-
Nederlandene	The Dutch Criminal Code Article 242 Any person who by an act of violence or any other act or by threat of violence or threat of any other act compels a person to submit to acts comprising or including sexual penetration of the body shall be guilty of rape and shall be liable to a term of imprisonment not exceeding twelve years or a fine of the fifth category.

	Note: A fine of the fifth category, at the moment is a fine of € 83.000.
Nordirland	The Sexual Offences (Northern Ireland) Order 2008 Section 5 <i>Rape</i> (1) A person (A) commits an offence if— (a) he intentionally penetrates the vagina, anus or mouth of another person (B) with his penis, (b) B does not consent to the penetration, and (c) A does not reasonably believe that B consents. (2) Whether a belief is reasonable is to be determined having regard to all the circumstances, including any steps A has taken to ascertain whether B consents. (3) Articles 9 and 10 apply to an offence under this Article. (4) A person guilty of an offence under this Article is liable, on conviction on indictment, to imprisonment for life. (5) Any reference to rape in a statutory provision shall be construed in accordance with paragraph (1). (6) The common law offence of rape is abolished.
Polen	Chapter XXV <i>Crimes against sexual freedom and decency</i> Article 197 § 1. Whoever by force, unlawful threat or deceit induces another person to engage in a sexual intercourse, is subject to the penalty of deprivation of liberty for between 2 years and 12 years. § 2. If the perpetrator induces another person in the manner referred to in § 1 to submit oneself to another sexual activity or to perform such activity, he is subject to the penalty of deprivation of liberty for between 6 months and 8 years. § 3. If the perpetrator commits a rape: 1) jointly with another person, 2) against a minor under 15 years of age, 3) against an ascendant, descendant, adoptee, adopter, brother or sister, he is subject to the penalty of deprivation of liberty for no less than 3 years. § 4. If the perpetrator of the act referred to in § 1-3 acts with particular cruelty, he is subject to the penalty of deprivation of liberty for no less than 5 years.
Portugal	The Portuguese Criminal Code Article 164

	<i>Rape</i> 1 - Whoever, by means of violence, serious threat or after having rendered, for such purposes, another person unconscious or unable to resist, constrains such person: a) To submit to, or to engage into, copulation, anal or oral penetration with the offender or a third party; or b) To submit to vaginal or anal penetration by parts of the body or objects; is punished with imprisonment from three to ten years. 2 - Whoever, by any means other than those provided for in the preceding paragraph, constrains a person: a) To submit to, or to engage into, copulation, anal or oral penetration with the offender or a third party; or b) To submit to vaginal or anal penetration by parts of the body or objects; is punished with imprisonment from one to six years.
Rumænien	The Romanian Criminal Code Chapter VIII Article 218 <i>Rape</i> (1) Sexual intercourse, oral or anal intercourse with a person, committed by constraint, by rendering the person in question unable to defend themselves or to express their will or by taking advantage of such state, shall be punishable by no less than 3 and no more than 10 years of imprisonment and a ban on the exercise of certain rights. (2) The same penalty shall apply to any act of vaginal or anal penetration committed under par. (1). (3) It shall be punishable by no less than 5 and no more than 12 years of imprisonment and a ban on the exercise of certain rights, when: a) the victim is entrusted to the perpetrator for care, protection, education, guard or treatment; b) the victim is a direct-line relative, a brother or sister; c) the victim has not turned 16 years; d) the act was committed for the production of pornographic materials; e) the act resulted in bodily harm; f) the act was committed by two or more individuals, acting together. (4) If such act resulted in the victim's death, it shall be punishable by no less than 7 and no more than 18 years of imprisonment and a ban on the exercise of certain rights. (5) Criminal action for the act set by par. (1) and par. (2) shall be initiated based on a prior complaint filed by the victim.

	(6) The attempt to commit the offenses set out in par. (1) - (3) shall be punishable.
Skotland	Sexual Offences (Scotland) At 2009 Section 1 <i>Rape</i> (1) If a person (“A”), with A's penis— (a) without another person (“B”) consenting, and (b) without any reasonable belief that B consents, penetrates to any extent, either intending to do so or reckless as to whether there is penetration, the vagina, anus or mouth of B then A commits an offence, to be known as the offence of rape. (2) For the purposes of this section, penetration is a continuing act from entry until withdrawal of the penis; but this subsection is subject to subsection (3). (3) In a case where penetration is initially consented to but at some point of time the consent is withdrawn, subsection (2) is to be construed as if the reference in it to a continuing act from entry were a reference to a continuing act from that point of time. (4) In this Act— “penis” includes a surgically constructed penis if it forms part of A, having been created in the course of surgical treatment, and “vagina” includes— (a) the vulva, and (b) a surgically constructed vagina (together with any surgically constructed vulva), if it forms part of B, having been created in the course of such treatment. Section 2 <i>Sexual assault by penetration</i> (1) If a person (“A”), with any part of A's body or anything else— (a) without another person (“B”) consenting, and (b) without any reasonable belief that B consents, penetrates sexually to any extent, either intending to do so or reckless as to whether there is penetration, the vagina or anus of B then A commits an offence, to be known as the offence of sexual assault by penetration. (2) For the purposes of this section, penetration is a continuing act from entry to withdrawal of whatever is intruded; but this subsection is subject to subsection (3). (3) In a case where penetration is initially consented to but at some point of time the consent is withdrawn, subsection (2) is to be construed as if the reference in it to a continuing

	act from entry were a reference to a continuing act from that point of time. (4) Without prejudice to the generality of subsection (1), the reference in that subsection to penetration with any part of A's body is to be construed as including a reference to penetration with A's penis.
Slovakiet	The Slovak Criminal Code Section 199 <i>Rape</i> (1) Whoever, through violence or the threat of imminent violence, forces a woman to have intercourse or whoever abuses her vulnerability for such an act shall be punished by a prison sentence of five to ten years. (2) A prison sentence of seven to fifteen years shall be imposed upon an offender if they committed an act referred to in Subsection 1 a) in a more serious manner of conduct, b) against a protected person, c) out of a special motive, or d) against a woman in custody or serving a prison sentence. (3) An offender shall be punished by a prison sentence of fifteen to twenty years if they caused grievous bodily harm by committing an act referred to in Subsection 1. (4) A prison sentence of twenty to twenty-five years shall be imposed upon an offender if they committed an act referred to in Subsection 1 a) and thus cause death, or b) in a crisis situation.
Slovenien	Penal code of the Republic of Slovenia Chapter Nineteen <i>Criminal Offences Against Sexual Integrity</i> Article 170 <i>Rape</i> 1) Whoever compels a person of the same or opposite sex to submit to sexual intercourse with him by force or threat of imminent attack on life or limb shall be sentenced to imprisonment for not less than one and not more than ten years. 2) If the offence under the preceding paragraph has been committed in a cruel or extremely humiliating manner or successively by several perpetrators or against offenders serving sentence or other persons whose personal freedom was taken away, the perpetrator(s) shall be sentenced to imprisonment for not less than three and not more than fifteen years.

	3) Whoever compels a person of the same or opposite sex to submit to sexual intercourse by threatening him/her with large loss of property to him/her or to his/her relatives or with the disclosure of any matter concerning him/her or his/her relatives which is capable of damaging his/her or his/her relatives' honour and reputation shall be sentenced to imprisonment for not less than six months and not more than five years. 4) If offences under paragraphs 1 or 3 of this Article have been committed against a spouse or an extra-marital partner or partner of a registered same-sex civil partnership, the prosecution shall be initiated upon a complaint.
Spanien	Spanish Criminal Code Article 178 Whoever offends against the sexual freedom of another person, using violence or intimidation, shall be punished for sexual assault with a sentence of imprisonment from one to five years. Article 179 If the sexual assault consists of vaginal, anal or oral penetration, or inserting body parts or objects into either of the former two orifices, the offender shall be convicted of rape with a sentence of imprisonment from six to twelve years. Article 180 1. The preceding conduct shall be punished with prison sentences of five to ten years for assaults pursuant to Article 178, and from twelve to fifteen years for those of Article 179, if any of the following circumstances concurs: 1. If the violence or intimidation made are of a particularly degrading or humiliating nature; 2. If the deeds are committed by joint action of two or more persons; 3. If the victim is especially vulnerable due to age, illness, handicap or circumstances, except for what is set forth in Article 183; 4. If, in order to execute the criminal offence, the offender has availed himself of a superiority or relationship, due to being an ascendant, descendent or brother or sister, biological or adopted or in-law of the victim; 5. If the doer uses weapons or other equally dangerous means which may cause death or the bodily harm foreseen in Articles 149 and 150 of this Code, without prejudice to the relevant punishment for the death or bodily harm caused. 2. Should two or more of the above circumstances concur, the penalties foreseen in this Article shall be imposed in the upper half.
Sverige	Brottsbalk 1962/700 6 kapitel <i>Om sexualbrott</i>

	1 § Den som, med en person som inte deltar frivilligt, genomför ett samlag eller en annan sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag, döms för våldtäkt till fängelse i lägst två år och högst sex år. Vid bedömningen av om ett deltagande är frivilligt eller inte ska det särskilt beaktas om frivillighet har kommit till uttryck genom ord eller handling eller på annat sätt. En person kan aldrig anses delta frivilligt om 1. deltagandet är en följd av misshandel, annat våld eller hot om brottslig gärning, hot om att åtala eller ange någon annan för brott eller hot om att lämna ett menligt meddelande om någon annan, 2. gärningsmannen otillbörligt utnyttjar att personen på grund av medvetlöshet, sömn, allvarlig rädsla, berusning eller annan drogpåverkan, sjukdom, kroppsskada, psykisk störning eller annars med hänsyn till omständigheterna befinner sig i en särskilt utsatt situation, eller 3. gärningsmannen förmår personen att delta genom att allvarligt missbruka att personen står i beroendeställning till gärningsmannen. Är brottet med hänsyn till omständigheterna vid brottet att anse som mindre grovt, döms för våldtäkt till fängelse i högst fyra år. Är brott som avses i första stycket att anse som grovt, döms för grov våldtäkt till fängelse i lägst fem och högst tio år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningsmannen har använt våld eller hot som varit av särskilt allvarlig art eller om fler än en förgripit sig på offret eller på annat sätt deltagit i övergreppet eller om gärningsmannen med hänsyn till tillvägagångssättet eller offrets låga ålder eller annars visat särskild hänsynslöshet eller råhet. 1 a § Den som begår en gärning som avses i 1 § och är grovt oaktsam beträffande omständigheten att den andra personen inte deltar frivilligt, döms för oaktsam våldtäkt till fängelse i högst fyra år. Om gärningen med hänsyn till omständigheterna är mindre allvarlig, ska det inte dömas till ansvar.
Tjekkiet	Section 185 <i>Rape</i> (1) Whoever forces another person to have sexual intercourse by violence or by a threat of violence, or a threat of other serious detriment, or whoever exploits the person's vulnerability for such an act, will be sentenced to imprisonment for six months to five years.

	(2) An offender will be sentenced to imprisonment for two to ten years, if he commits the act referred to in sub-section (1) a) by sexual intercourse or other sexual contact performed in a manner comparable with intercourse, c) on a child, or d) with a weapon. (3) An offender will be sentenced to imprisonment for five to twelve years, if he a) commits the act referred to in sub-section (1) on a child under the age of fifteen, b) commits such an act on a person in detention, serving a prison sentence, in protective treatment, in security detention, in protective or institutional therapy or in another place where personal freedom is restricted, or c) causes grievous bodily harm by such an act. (4) An offender will be sentenced to imprisonment for ten to eighteen years, if he cause death by the act referred to in sub-section (1). (5) Preparation is criminal.
Tyskland	Section 177 <i>Sexual assault; sexual assault by use of force or threat of force; rape</i> (1) Whosoever, against the discernible will of another person, engages in sexual activity with that person or causes that person to engage in sexual activity, or induces that person to perform sexual acts on a third person or to suffer sexual acts by a third person, shall be liable to imprisonment from six months to five years. (2) Whosoever engages in sexual activity with another person or causes that person to engage in sexual activity, or induces that person to perform sexual acts on a third person or to suffer sexual acts by a third person, shall incur the same penalty if 1. the offender exploits the fact that the person is not able to form or express an opposing will; 2. the offender exploits the fact that the person is significantly impaired in his ability to form or express a will due to a physical or mental condition, unless the offender has assured himself of the consent of this person; 3. the offender exploits an element of surprise; 4. the offender exploits a situation in which the victim is threatened with serious harm in case of resistance; or 5. the offender has coerced the person to perform or suffer the sexual acts by threatening serious harm. (3) The attempt shall be punishable.

	(4) The penalty shall be imprisonment of not less than one year if the inability to form or express a will is due to an illness or disability of the victim. (5) The penalty shall be imprisonment of not less than one year if the offender 1. uses force against the victim; 2. threatens the victim with imminent danger to life or limb; or 3. exploits a situation in which the victim is unprotected and at the mercy of the offender's influence. (6) In especially serious cases the penalty shall be imprisonment of not less than two years. An especially serious case typically occurs if 1. the offender performs sexual intercourse with the victim or causes the victim to perform sexual intercourse, or performs similar sexual acts with the victim or causes them to be performed by the victim, which particularly degrade the victim, especially if they involve penetration of the body (rape); or 2. the offence is committed jointly by more than one person. (7) The penalty shall be imprisonment of not less than three years if the offender 1. carries a weapon or other dangerous instrument; 2. otherwise carries an instrument or other means for the purpose of preventing or overcoming the resistance of another person through force or threat of force; or 3. places the victim in danger of serious injury. (8) The penalty shall be imprisonment of not less than five years if 1. the offender uses a weapon or other dangerous instrument during the commission of the offence; or 2. the offender (a) seriously physically abuses the victim during the offence; or (b) by the offence, places the victim in danger of death. (9) In less serious cases under subsections (1) and (2) above the penalty shall be imprisonment from three months to three years, in less serious cases under subsections (4) and (5) above the penalty shall be imprisonment from six months to ten years, and in less serious cases under subsections (7) and (8) above the penalty shall be imprisonment from one year to ten years. Section 178 StGB <i>(Sexual assault, sexual assault by use of force or threat of force and rape causing death)</i> If the offender through sexual assault, sexual assault by use of force or threat of force, or rape (section 177) causes the
--	---

	death of the victim by gross negligence at least, the penalty shall be imprisonment for life or not less than ten years.
Ungarn	Hungarian Criminal Code Chapter XIX <i>Sexual freedom and sexual offences</i> Section 197 <i>Sexual Violence</i> (1) Sexual violence is a felony punishable by imprisonment between two to eight years if committed: a) by force or threat against the life or bodily integrity of the victim; b) by exploiting a person who is incapable of self-defense or unable to express his will, for the purpose of sexual acts. (2) Sexual violence shall also include, and the penalty shall be imprisonment between five to ten years if the perpetrator commits a sexual act upon a person under the age of twelve years, or forces such person to perform a sexual act. (3) The penalty shall be imprisonment between five to ten years if the criminal act described in Subsection (1) is committed: a) against a person under the age of eighteen years; b) by a family member or against a person who is in the care, custody or supervision of or receives medical treatment from, such family member, or if abuse is made of a recognized position of trust, authority or influence over the victim; or c) by more than one person on the same occasion, in full knowledge of each other's acts. (4) The penalty shall be imprisonment between five to fifteen years if: a) the criminal offense defined in Paragraph a) of Subsection (1) and in Paragraph b) or c) of Subsection (3) is committed against a person under the age of twelve years; or b) the provisions of Paragraph b) or c) of Subsection (3) also apply to the criminal offense defined in Paragraph a) of Subsection (3). (5) Any person who provides the means necessary for or facilitating the commission of sexual violence is guilty of a felony punishable by imprisonment not exceeding three years.
Østrig	The Austrian Penal Code § 201 <i>Rape</i> (1) Any person who by use of force, deprivation of liberty, or threat with a present danger for limb or life (§ 89) coerces another to engage in or acquiesce to sexual intercourse or

	conduct equivalent to sexual intercourse is liable to imprisonment for one to 10 years. (2) The person is liable to imprisonment for five to 15 years if the offence results in a serious assault (§ 84 para. 1) or pregnancy of the victim or if the victim is placed into a state of agony or is treated in a particularly humiliating way for a longer period of time; the person is liable to imprisonment for 10 to 20 years or imprisonment for life if the offence results in the death of the victim.
--	---